

Otto Böhtlingk & Rudolph Roth: Sanskrit-Wörterbuch, Part 1, Petersburg 1855

nern erscheint die Form अष्टा (P. 6, 3, 47. Vor. 6, 35), vor चत्वारिंशत् u. s. w. aber auch अष्ट (P. 6, 3, 49). अष्टादशन् *achtzehn* ÇAT. Br. 8, 4, 8, 27, 28. KĀTJ. ÇR. 8, 6, 4. 24, 3, 36. M. 8, 3, 7. 9, 250. ÇRUT. 4. अष्टादशं *der achtzehnte und achtzehntheilig* VS. 14, 23. ÇAT. Br. 8, 4, 1, 28. अष्टादशधा SĀMKEJAK. 48. अष्टाविंशति 28 VS. 18, 25. ÇAT. Br. 10, 2, 3, 11. TAITT. UP. 2, 10. JĀGṆ. 1, 302. अष्टाविंशं *der 28ste und 28fach* AV. 19, 8, 2. अष्टात्रिंशं *der 38ste und 38 enthaltend* ÇAT. Br. 10, 4, 3, 18. अष्टाचत्वारिंशत् 6, 2, 2, 32. 33. 9, 3, 3, 19. अष्टाचत्वारिंशं *der 48ste und 48fach* VS. 14, 23. ÇAT. Br. 9, 3, 3, 5. 13, 5, 4, 10. अष्टाचत्वारिंशत् P. 6, 3, 49. अष्टाचत्वारिंशन् *oder अष्टाचत्वारिंशक der ein 40jähriges Gelübde gethan hat* 5, 1, 94. VĀRTT. 4. अष्टापचाशत् ÇAT. Br. 6, 2, 2, 31. 36. अष्टापष्टि RV. PRĀT. 16, 54. अष्टपष्टि Verz. d. B. H. 146 (69). अष्टासप्तति ÇAT. Br. 13, 3, 4, 11. Vor शत u. s. w. soll nach P. 6, 3, 47. VĀRTT. die Länge nicht zulässig sein; wir finden aber अष्टाशतं शतानि 108 Hunderte (10800) ÇAT. Br. 10, 4, 2, 23. 24. Die Kürze haben wir MBh. 3, 158: नामाष्टशतकम् *die 108 Namen*. In der Regel ist eine solche Verbindung von Einern mit शत und सङ्ख्य als Multiplication und nicht als Addition aufzufassen: अष्टशतम् 800 JĀGṆ. 1, 302. अष्टसाङ्ख्यिका adj. f. aus 8000 (Artikeln) bestehend: प्रज्ञापारमिता BURN. Intr. 31. In Zusammensetzungen mit andern Wörtern kommen im Veda Kürze und Länge vor, in der klass. Sprache bei einfach aufzulösenden comp. nur die Kürze P. 6, 3, 125. 126. अष्टपुत्र adj. AV. 8, 9, 21. अष्टैपोनि ebend. अष्टवर्ष 5, 16, 8. अष्टैस्तन ÇAT. Br. 6, 3, 2, 19. KĀTJ. ÇR. 16, 4, 3. अष्टवर्ग in Reihen von Achten bestehend 9, 4, 19. अष्टगृहीत 8, 2, 26. 16, 2, 7. अष्टवर्षा *achtjährig* M. 9, 94. अष्टविकल्प SĀMKEJAK. 53. अष्टकपाल aus acht Schalen bestehend VS. 29, 60. AIT. Br. 1, 1. ÇAT. Br. 1, 6, 2, 5. 2, 2, 1, 27. 3, 1, 8. 4, 3. MBh. 3, 14200. fgg. अष्टकपाल in der Verbindung mit क्विप्, sonst अष्टकपाल P. 6, 3, 46. VĀRTT. 2. अष्टौपत्न AV. 9, 3, 21. अष्टौचक्र 10, 2, 31. 11, 4, 22. अष्टौवन्द्युः RV. 10, 53, 7. अष्टौर्शक ÇAT. Br. 6, 2, 2, 13. अष्टागव mit acht Kühen bespannt P. 6, 3, 46. VĀRTT. 3. aber अष्टगवम् *acht Kühe* ebend. अष्टाहिरण्या दत्तिणा ved. P. 6, 3, 126. Sch. — Man könnte vielleicht mit demselben Recht अष्ट als Thema aufstellen (die künstlichen Formen प्रियाद्रा u. s. w. SIDDH. K. 22, a dürfen nicht in Betracht kommen), da der nom. acc. अष्ट auch als Schwächung von अष्ट = अष्टौ (eine Dual-Form) betrachtet werden kann. अष्ट oder अष्टन् muss auf eine Wurzel अष् zurückgeführt werden, da nur aus dieser die Form अष्टीति zu erklären ist.

अष्टपाद् (अ + पाद्) *achtfüßig*, m. 1) Spinne H. 1210. — 2) ein fa-
belhaftes Thier mit acht Beinen (शरभः) H. 1286.

अष्टपाद् (अ + पा) 1) adj. *achtfüßig* MBh. 3, 10665. — 2) m. eine Art
Spinne TRIK. 2, 3, 13.

अष्टपादिका (von अष्टपाद्?) f. N. einer Pflanze, *Vallis dichotomus*
Wall. (vulg. कृपरमाली), RATNAM. im ÇKDr.

अष्टम (von अष्टन्) 1) adj. *achtm*, f. ई *der achte* RV. 2, 3, 2. कमूति-
नामष्टमं प्रूरमाहुः 10, 114, 9. AV. 13, 4, 18. अष्टमो रात्रिम् 8, 9, 21. VS. 23,
4. ÇAT. Br. 1, 4, 1, 36. 8, 3, 2, 7. KĀTJ. ÇR. 16, 2, 1. M. 2, 36. 37. 3, 21, 34.
u. s. w. — 2) m. *अष्टम ein Achtel* P. 5, 3, 51. धान्ये ऽष्टमं विशां शुल्कम्
(आकरयेत्) M. 10, 120. oxyt., wenn von einem पञ्चङ्ग die Rede geht P.
5, 3, 52. — 3) f. ०मी. a) ष. रात्रि, *der achte Tag (Nacht) im Halbmonat*

ĀCV. GRHJ. 2, 4. M. 4, 128. JĀGṆ. 1, 146. KATHĀS. 7, 71. DEV. 12, 3. VET. 16,
14. Z. d. d. m. G. 6, 92. अष्टमीव्रतविधान Titel eines Werkes TROYER
in RĀGA-TAR. I, p. 371, N. Vgl. अनघाष्टमी. — b) N. einer Arzneipflanze
(लीरकाकोली) ÇABDAK. im ÇKDr.

अष्टमक (von अष्टम्) adj. *der achte*: यो ऽष्टममकं हरेत् JĀGṆ. 2, 244.

अष्टमकालिक (von अ + काल) adj. *der 7 Mahlzeiten* (3 ganze Tage
und den Morgen des 4ten Tages) *vorübergehen lässt und erst an der*
8ten theilnimmt M. 6, 19.

1. अष्टमङ्गल (अ + म) n. *die Verbindung von 8 glückbringenden*
Dingen: मृगशीर्षो वृषो नागः कलसो व्यजनं तथा । वैजयन्ती तथा भेरी दीप
इत्यष्टमङ्गलम् ॥ इति बृहन्नन्दिकेयपुराणोक्तदुर्गात्मवपद्वैतः ॥ लेखि ऽस्मि-
न्मङ्गलान्यष्टौ ब्राह्मणो गौर्धतशनः । हिरण्यं सर्पिरादित्य आयो राजा त-
थाष्टमः ॥ इति शुद्धितत्वे । ÇKDr.

2. अष्टमङ्गल (wie eben) m. *ein Pferd, bei dem Schweif, Brust, Hufe,*
Mähne und Gesicht weiss sind, H. 1237.

अष्टमान (अष्टन् + मान) n. *ein Kuḍava* (ein Hohlmaass) VAIDJAKAPA-
RIBHĀSHĀ im ÇKDr.

अष्टमिका (von अष्टम्) f. *eine Çukti* (ein Gewicht) ebend.

अष्टमूर्ति (अष्टन् + मूर्ति) m. *ein Bein*. Çiva's H. 196. MBh. 3, 1939.
RAGH. 2, 35. KUMĀRAS. 1, 58. 7, 76. Çiç. 14, 18. Çiv. Vgl. ÇĀK. 1 und die
Anmerkungen.

अष्टरत्न (अ + र) n. *die acht Juwelle*, Titel einer Sammlung von
8 Çloka ethischen Inhalts, HĀEB. Chr. 7.

अष्टर्च (von अष्टन् + र्चन्) m. *eine Strophe oder Lied von acht Versen*
ÇAT. Br. 9, 5, 2, 9.

अष्टलोक (von अ + लोक) n. *ein Aggregat von acht Metallen*: Gold,
Silber, Kupfer, Zinn, Blei, Magnet (कातिलोक), Muṇḍaloha (?) und
Tikṣṇaloha (Stahl?), RĀGṆ. im ÇKDr. Vgl. अष्टलोकलक्षण Verz. d.
B. H. No. 965.

अष्टवर्ग (अ + व) m. *ein Aggregat von 8 Arzneien*: Rshabha,
Givaka, Medā, Mahamedā, Rddhi, Vṛddhi, Kākoli und Kṣhi-
rakākoli, RĀGṆ. im ÇKDr. Vgl. den gaṇa कवित्यादि SuçR. 1, 140,
8. fgg.

अष्टविध (von अ + विधा) adj. *achtfach, achtfältig* M. 7, 154. SuçR.
1, 91, ult. SĀMKEJAK. 48.

अष्टश्रवण (अ + श्र) m. (*achtohrig*) Brahman H. 241. — Vgl. अ-
ष्टकर्ण.

अष्टश्रवस् (अ + श्र) m. *dass*. TRIK. 1, 1, 25.

अष्टातर (अ + अ) 1) adj. *achtsilbig* VS. 9, 32. AIT. Br. 1, 1. ÇAT.
Br. 1, 4, 1, 36. 7, 3, 23. 2, 2, 1, 17. — 2) m. N. pr. eines Autors Verz. d. B.
H. No. 110. Ind. St. 4, 393, N. 1.

1. अष्टाङ्ग (अष्टन् + अङ्ग) n. *acht Glieder*; von einer recht devoten
Verneigung sagt man, dass sie mit acht Gliedern (Hände und Füße,
Knie und Ellenbogen?) vollbracht werde. साष्टाङ्गं प्रणम्य PĀNĀT. 33,
12. साष्टाङ्गपातं प्रणम्य HIT. 40, 20. 91, 22. PRAB. 33, 6. 74, 16. साष्टाङ्गः
प्रणामः 30, 2. — कश्चिदष्टाङ्गसंयुक्ता चतुर्विधवला चमूः MBh. 2, 197. अष्टा-
ङ्गकृद्प्य Titel eines med. Werkes Verz. d. B. H. No. 929 — 934. 970.

2. अष्टाङ्ग (wie eben) adj. f. *आ achtgliedrig, achttheilig*: बुद्धि R. 4, 6,